

«Хвилина мовчання сльозою горить» (до Дня пам'яті жертв Голодомору)

Щороку в четверту суботу листопада Україна вшановує пам'ять жертв Голодомору 1932–1933 років і масових штучних голодів 1921–1923 і 1946–1947 років. У 2022-му День пам'яті жертв голодоморів припадає на 26 листопада. Це будуть 90-ті роковини Голодомору 1932–1933 років. Інформаційна кампанія цього року проходить під гаслом «Пам'ятаємо. Єднаємося. Переможемо».

Україна втратила внаслідок Голодомору і масових штучних голодів мільйони людських життів. У 2006-му Законом України Голодомор 1932–1933 років визнаний геноцидом Українського народу.

Цього року ми вшановуватимемо жертв сталінського геноциду в умовах повномасштабної війни росії проти України, яка супроводжується геноцидними практиками проти українців. Трагічні події та злочини, які розгортаються на наших очах, з усією наочністю демонструють: жива пам'ять надзвичайно важлива; ті, хто чинить злочини проти людства, мають бути засуджені світовою спільнотою, а жертви – вшановані.

В умовах повномасштабної війни один із ключових способів вшанувати пам'ять убитих голодом – долучитися до акції «Запали свічку» та закликати українців і людей по всьому світу засвітити вогник у кожній домівці як вияв скорботи за загиблими, віри в перемогу України й готовності докласти зусиль, щоб геноциди не повторювалися.

Голодомор 1932–1933 років: що відомо

Кількість жертв Голодомору 1932–1933 років, за різними оцінками, коливається від 3 до 7 мільйонів осіб. Деякі дослідники називають й більші цифри. У рішенні Київського апеляційного суду щодо винуватців Голодомору від 2010 року вказано 3,9 мільйона. А все тому, що в Радянському Союзі намагалися будь-що приховати правду про геноцид українського народу. Через три десятиліття режим вдався до нових геноцидних практик проти українського народу.

Офіційно Голодомор 1932–1933 років був визнаний геноцидом українського народу Верховною Радою України 2006 року. В той же час 16 країн світу визнали цей період винищенням української нації. Серед них: Австралія, Грузія, Еквадор, Естонія, Канада, Колумбія, Латвія, Литва, Мексика, Парагвай, Перу, Польща, США, Угорщина, Португалія, а також Ватикан як окрема держава. А ще вісім засудили його як акт винищення людства.

Голодомор 1932–1933 року відбувався на всій території радянської України, а також на Кубані і Поволжі, де проживали українці в той час. Масовий голод був у Казахстані, на Південному Уралі і в Західному Сибіру. Найбільше українців, згідно з демографічними даними, загинули на території сучасних Київської, Харківської, Сумської, Полтавської, Дніпропетровської, Чернігівської, Вінницької, Житомирської, Одеської областей.

На той час землі Волині, Галичини та Західного Поділля входили до складу Польщі, Буковини – до складу Румунії, а Закарпаття – Чехословаччини. Тому голоду тут 1932–1933 року взагалі не було.

1932 року для України встановили нереальний до виконання план заготівлі хліба (356 млн. пудів). Йшлося тоді про повну конфіскацію всіх запасів пшениці та іншого зерна. Також конфісковували харчі, майно, одяг. Забирали їх за невиконання наказу як штраф.

Історик Станіслав Кульчинський вважає, що в Україні 1932 року було майже 25 тисяч колгоспів. І всім їм було висунуто нереальні плани заготівлі. Попри це 1500 із них ці плани змогли виконати. Вони під каральні санкції не потрапили. Тому на їхніх територіях не було такого смертельного голоду.

Боржників заносили до так званих «чорних дошок». В ті роки це означало смертний вирок. Адже таким населеним пунктам не завозили товари, їхнім жителям забороняли покидати межі селища, а все майно конфісковували.

В серпні 1932 року з'явився так званий «Закон про 5 колосків». Під приводом того, що розкуркулені селяни (ті, у яких забрали всі речі і їжу за штрафи) розкрадають вантажні поїзди, кооперативне та колгоспне майно. За такі порушення закону, який запропонував створити сам Сталін, передбачався розстріл, а за пом'якшувальних обставин могли ув'язнити на 10 років. Права амністії не існувало.

В народі документ одразу прозвали «Законом про 5 колосків», оскільки винним був кожен, хто взяв до рук хоча б кілька колосків пшениці поруч із колгоспним полем. Діяв він до 1947 року, але найбільше його застосовували саме 1932–1933 року.

Література з фонду наукової бібліотеки ХНУМГ ім. О. М. Бекетова до вшанування пам'яті жертв Голодомору – геноциду Українського народу

Альманах музею №16. Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. Спогади свідків. До 75-ї річниці. Дослідження студентів ХНАМГ: історико-художній часопис. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 20 с.

Альманах музею «Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. Спогади свідків» – це збірка спогадів наших земляків – свідків голодомору 1932-1933 рр. в Україні. Дані спогади записали студенти, упорядкування та редагування здійснив доцент кафедри історії та культурології ХНУМГ ім. О. М. Бекетова В. П. Бурмака.

Борисенко В. К. Свіча пам'яті. Усна історія про геноцид українців у 1932-1933 роках / В. К. Борисенко. – Київ: ВД «Стилос», 2007. – 288 с.

У книзі на основі матеріалів усної історії розкривається глибина трагедії українського народу під час Голодомору-геноциду у 1932-1933 роках. Усні свідчення неспростовно доводять, що акція геноциду українських селян була чітко спланованою більшовицькою владою.

Великий голод в Україні 1932-1933 років: у IV т. / виконавчий директор Комісії Конгресу США Джеймс Мейс. – Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2008.

«Великий голод в Україні» – одна із найважливіших книг національної пам'яті України. У чотирьох томах, які були зібрані у 80-х роках ХХ століття для спеціальної комісії Конгресу США, зафіксовано свідчення наших земляків, що пройшли крізь пекло Голодомору 1932-1933 рр.

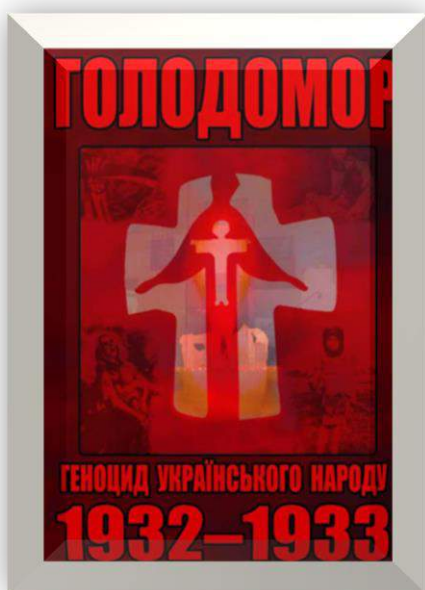
В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «секретно» / В. В'ятрович; гол. ред. С. С. Скляр. – Харків : КК «Клуб Сімейного Дозвілля», 2015. – 512 с.: іл.

Володимир В'ятрович розповідає про минуле України 1918-1991 років. Описані в сухих звітах і відтворені сьогодні історикам хитрі спецоперації, смертоносні ходи, інформаційні війни та складні партії на кількох гравців – спроба знайти відповідь на питання: що творить нашу долю – воля людини чи обставини? Ця книга – зустріч із минулим. Тут – 61 історія, 74 роки і набагато більше людей, котрі дивляться на читача зі світлин та архівних документів.

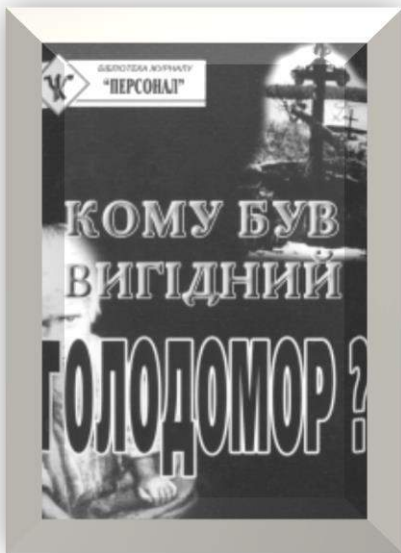
Голод в Україні : вибрані статті / упоряд. і передм. Н. Дюк. – 2-е вид., доп. – Луцьк : ВМА «Терен», 2006. – 164 с.: фотоіл.

Штучний голод 1932-1933 років, запроваджений верхівкою комуністичного тоталітарного режиму в Україні, був моторошним знаряддям знищення мільйонів українців. Ця книга містить збірку статей, котрі допоможуть описати й пояснити страшну трагедію тим, хто живе на цій багатостраждальній землі сьогодні.

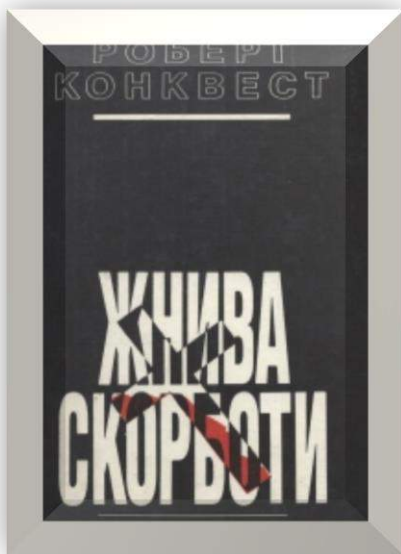
Голодомор 1932-1933 років – Геноцид українського народу / Укр. інст. національної пам'яті. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 48 с.

Брошура у стислій формі розповідає про головні причини найжахливішої за масштабом та перебігом подій трагедії, яку пережив 1932-1933 рр. український народ. Автори описують механізм Голодомору, його зловмисність, кваліфікують його відповідно до Конвенції ООН 1948 р. як геноцид, злочин проти людства. Брошура написана на основі детального вивчення історіографії проблеми, в ній широко використано документальні матеріали, свідчення очевидців.

Кому був вигідний голодомор? : на допомогу тим, хто вивчає Голодомор в Україні. – Київ : МАУП, 2004. – 64 с. – (Б-ка журналу «Персонал»).

У збірнику статей відомих українських політиків та науковців йдеться про передумови виникнення голодоморів в Україні. На багатому фактичному матеріалі досліджуються обставини, причини, називаються винуватці цих трагічних подій та їх наслідки. Наголошується також на тому, що вберегло українство від знищення.

Конквест Р. Жнива скорботи. Радянська колективізація і голодомор / Р. Конквест; Н. Волошинович; З. Корабліна; та ін. – Луцьк : ВМА «Терен», 2007. – 456 с.

Колективізація і голодомор 1929–1933 років – ця чи не найжахливіша соціальна катастрофа нашого століття призвела до більших жертв, ніж перша світова війна. **«Жнива скорботи»** – переконлива спроба відтворити для широкого загалу якомога повнішу картину цієї трагедії. Автор книжки – один із найвідоміших західних дослідників радянської історії Роберт Конквест – написав її тоді, коли не тільки в колишньому СРСР, а й багатьма на Заході не визнавався навіть самий факт голодомору.

Марочко В. Голодомор 1932-1933 рр. / В. Марочко. – Київ : ПП Н. Брехуненко, 2007. – 62 с. – (Голодомори).

Книжка в науково-популярному форматі оповідає про одну з найтрагічніших сторінок української історії – геноцид українців в 1932-1933 рр. шляхом спланованого комуністичною владою голодомору. Висвітлюється тактика й стратегія уряду СРСР та керівництва ВКП(б) на знищення українського села, руйнівні наслідки насильницької колективізації в Україні, рух опору проти примусового створення колгоспів та непосильних податків, особливості й перебіг голодомору, випадки людодства. Запропоновано методичку підрахунку реальних жертв голодомору-геноциду.

Національна Книга Пам'яті жертв голодомору 1932-1933 років в Україні. – Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2008. – 1000 с.

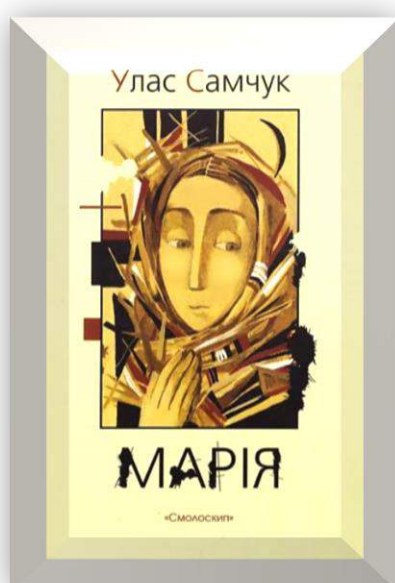
«Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні» складається із загально-національного тому та 18 регіональних томів, які підготовлені в регіонах, що постраждали від Голодомору 1932-1933 років в Україні: Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Житомирській, Запорізькій, Київській, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Полтавській, Сумській, Харківській, Херсонській, Черкаській, Чернігівській областях та в м. Києві.

Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932-1933 років в Україні. Харківська область / В. Я. Білоцерківський; О. С. Кириченко; О. В. Корнєв; та ін. – Харків : Фолио, 2008. – 1023 с.

На основі архівних та опублікованих джерел та свідчень громадян, що були свідками Голодомору 1932-1933 років, відтворено одну з найтрагічніших сторінок історії Харківщини ХХ століття.

Видання розраховане на науковців, викладачів вищих навчальних закладів, істориків, економістів, соціологів, краєзнавців, всіх тих, хто цікавиться історією України.

Самчук У. О. Марія. Хроніка одного життя : роман / У. О. Самчук . – Київ : Укр. письменник, 1999. – 189 с.

Роман, написаний за кордоном по гарячих слідах голодомору, є першим художнім твором в українській і світовій літературі на цю трагічну тему. Письменник малює картини людських страждань, мученицьких смертей, аморальних діянь більшовицьких опричників у ту трагічну пору та аналізує витоки того Апокаліпсису.